Leesplezier in de schoolbibliotheek

de Bibliotheek op school

Lezen
STICHTING LEZEN

Cursus voor ouders en andere vrijwilligers in de schoolbibliotheek

Programmabeschrijving Trainer - Bijeenkomst 1 en 2

Inhoud

Inleiding 2

Bijeenkomst 1 - Thema: Kinderboeken en leesplezier 3
Programma bijeenkomst 1 3

Bijeenkomst 2 - Thema: Rol van de schoolbibliotheek bij lezen op school 6
Programma bijeenkomst 2 6

Bijlage 1 - Voorbeeld uitnodiging cursus 9
Bijlage 2 - Tekstfragmenten 10
Bijlage 3 - Huiswerkopdracht ter voorbereiding op bijeenkomst 2 12
Bijlage 4 - Opdracht zoeken in de catalogus 13
Bijlage 5 - Evaluatieformulier 14

Inleiding

Scholen hebben, zeker als zij meedoen met de Bibliotheek *op school*, een uitgebreide schoolbibliotheek met een aantrekkelijke, actuele collectie. De leescoördinator is meestal verantwoordelijk voor de schoolbibliotheek en wordt daarbij ondersteund door de leesconsulent van de bibliotheek. Het dagelijkse beheer is vaak in handen van ouders of andere vrijwilligers. Zij spelen een belangrijke rol bij het helpen van kinderen en bij het op orde houden van de bibliotheek. Deze training is bedoeld om hen te helpen bij het uitvoeren van deze taken. Hierbij wordt er van uit gegaan dat er al een training of uitleg is geweest over het bibliotheeksysteem (schoolWise, V@school of een ander systeem).

Elke schoolbibliotheek is anders en de rol van de ouders wordt verschillend ingevuld, maar overal zijn ouders betrokken bij het creëren van de leesomgeving. Zo leveren zij een zinvolle bijdrage aan het leesbeleid op school. Hoe meer zij gemotiveerd worden om hier een goede invulling aan te geven, hoe zinvoller de bijdrage. Deze training vormt een startpunt en wordt als het goed is gevolgd door (twee)jaarlijkse bijeenkomsten waarbij ouders gevoed worden met tips over leuke nieuwe boeken en actuele ontwikkelingen rond de schoolbibliotheek.

De training bestaat uit twee bijeenkomsten met een combinatie van theorie, spel en uitwisselen van ervaringen. De eerste bijeenkomst vindt plaats in de bibliotheek, samen met ouders van andere basisscholen. De tweede bijeenkomst gaat meer in op de specifieke situatie van de school en vindt daarom plaats in de schoolbibliotheek van de eigen basisschool of een combinatie van twee scholen als er te weinig deelnemers zijn.

Het cursusmateriaal bestaat voor elke bijeenkomst uit een programmabeschrijving voor de trainer met in de bijlagen achtergrond-informatie en opdrachten, een Powerpoint presentatie en een reader voor ouders. De opdrachten die ouders meekrijgen kun je door 'kopieren en plakken' overnemen in een WORD document en vervolgens uitdraaien in een toereikende lettergrootte.

De training wordt gegeven door een Onderwijsspecialist of HBO leesconsulent van de bibliotheek, of een trainer Open Boek van een PSO. De tijdsaanduidingen in het programma zijn indicaties; in de praktijk kan de trainer daar zelf mee variëren door bepaalde onderdelen korter of langer te maken.

Bij de training zijn zowel de leesconsulent/contactpersoon van de bibliotheek als de leescoördinator/leerkracht van de school aanwezig. Zij zorgen ervoor dat ouders en andere vrijwilligers die meehelpen in de schoolbibliotheek voor deze cursus uitgenodigd worden. Zie voor een voorbeeld uitnodiging bijlage 1.

Deze cursus is tot stand gekomen met inbreng van:

- Stichting Lezen
- ProBiblio
- De Rijnbrink Groep
- De Bibliotheek Haarlemmermeer

Redactie en eindredactie:
ProBiblio en Stichting Lezen

Reacties of opmerkingen over deze cursus s.v.p. sturen naar: bvwalraven@probiblio.nl

Bijeenkomst 1 - Thema: Kinderboeken en leesplezier

ALGEMEEN

DOEL

Deelnemers krijgen een globale kennis van soorten en indeling van boeken voor kinderen, weten wat het belang is van vrij lezen en leesplezier voor de taalontwikkeling en maken kennis met het beoordelen en kiezen van boeken. Resultaat: ouders weten welke boeken/media er zijn voor kinderen en voor welke leeftijd ze geschikt zijn.

INHOUD

In deze bijeenkomst krijgen ouders aan de hand van een PowerPoint, theorie, filmpjes en opdrachten gepresenteerd, waarmee zij zicht krijgen op het belang van lezen en leesplezier en op het kinderboekenaanbod. Er wordt een inventarisatie gemaakt van de indeling van boeken en criteria voor goede kinderboeken.

PLAATS

In de openbare bibliotheek in de omgeving van jeugdboeken met voldoende ruimte om in groepjes opdrachten uit te voeren.

DEELNEMERS

Ouders van verschillende scholen die gezamenlijk een workshop krijgen over kinderboeken, lezen en leesplezier. Max. 25 deelnemers

DUUR

2,5 uur

BESCHIKBAAR

- Reader voor de trainer en de ouders
- PowerPoint voor de trainer
- Opdrachten

ZELF ZORGEN VOOR

- Laptop en beamer met internetverbinding
- Flap-over
- Correspondentiekaarten en pennen
- Materialen om mee te geven:
- Folder Praten over boeken Stichting Lezen (bestellen via www.lezen.nl)
- Bieb – miniglossy voor ouders (meest actuele editie) – bestellen via http://dbos.biblionet.nl/nl/p/36605/uitgaven-derden

PROGRAMMA BIJEENKOMST 1

VOORBEREIDING
(Vooraf)

- Neem deze beschrijving en de PowerPoint goed door, bekijk de films en luister naar het radiofragment
- Lees de reader (deel 1 t/m 4)
- Kopieer de reader voor de ouders en de huiswerkopdracht (bijlage 3.)
- Zoek een mooi voorleesfragment of gedicht uit om mee te af te sluiten. Tip: 'This varkentje uit Ik juich voor jou' van Edward van de Vendel, geïllustreerd door Wolf Erlbruch.
- Zoek boeken uit die je als voorbeeld wilt gebruiken bij je verhaal.
- Zoek van elke type boek een actueel voorbeeld – ook een strip, luisterboek e.d.
- Lees wat achtergrondliteratuur op de site van de Bibliotheek *op school*, bijvoorbeeld "Bibliotheken en de jeugd in de 21ste eeuw" van KvL, KB en St. Lezen.

VOORBEREIDING
(Op de dag zelf)

- Zet de 'benodigdheden' klaar
- Zet de stoelen klaar
- Zorg voor koffie / thee / water / koekjes

INTRODUCTIE
(5 minuten)

Welkom heten

Jezelf kort voorstellen + de aanwezige leescoördinator(en). Leg uit dat je i.v.m. de grootte van de groep geen voorstelrondje doet, maar dat er ook in groepen gewerkt wordt en dat ze zich dan even kort kunnen voorstellen.

- Uitleg over inhoud en doel programma *(sheet)*

THEORIE
(15 minuten)

Belang van (vrij) lezen en leesplezier

Filmfragment uit college Kees Broekhof 0 – 2.17 min.
http://onderwijs.debibliotheekopschool.nl/content/landelijk/onderwijsopschool/nl/video/college-door-kees-broekhof.html
Vertel hierna aan de hand van de volgende sheet over:

- Belang van vrij lezen, verschil met leren lezen (technisch lezen) op school
- Belang van leesplezier
- Afsluiten met schetsen van het belang van de (school)bibliotheek en de rol van (bieb)ouders hierbij

OPDRACHT
(20 minuten)

Hoe zoek je een leuk boek?

Doel: eerste oriëntatie op kinderboeken en reflectie op keuze

- Vorm groepjes van 3 à 4 ouders en laat hen een boek in de bibliotheek uitkiezen dat zij, als ze kind zouden zijn, zelf zouden uitkiezen.
- Opdracht + vragen (15 min.) *(sheet)*
- Kort afsluiten met vragen (wat vond je moeilijk bij het uitzoeken), punten waar je op kunt letten bij het uitzoeken van een boek: uiterlijk, titel, schrijver, achterkant, illustraties, bladspiegel (5 min.).

THEORIE
(15 minuten)

Soorten kinderboeken

Doel: globaal inzicht geven in het aanbod van kinderboeken. Aan de hand van deel 1. in de reader *Soorten kinderboeken en hun functies* de verschillende soorten benoemen *(sheet)* en laten zien met voorbeelden van boeken die je klaar hebt gelegd.

THEORIE
(20 minuten)

Indeling kinderboeken

Doel: inzicht geven in bibliotheekindeling van kinderboeken. Aan de hand van deel 2 in de reader *Bibliotheekindeling kinderboeken* laten zien hoe boeken zijn ingedeeld *(sheet)*. Laat aan de hand de etiketten op de rug voorbeelden zien. Vertel hierbij ook kort over de pictogrammen op leesboeken.

Besteed hier ook aandacht aan de AVI niveaus aan de hand van deel 3 in de reader *(sheet)* en benadruk hier het verschil tussen technisch lezen en vrij lezen.

Sluit af met een film over vrij lezen vanaf 2.18 tot 3.05 over kiezen van boeken. http://onderwijs.debibliotheekopschool.nl/content/landelijk/onderwijsopschool/nl/video/vrij-lezen.html
Vat samen wat de juf noemt (boek moet leuk zijn, sluit aan bij de interesse van het kind, zie er aantrekkelijk uit en voor het helpen bij het kiezen, moet je de collectie goed kennen).

Eindig met te vertellen over de vijf-vingerregel waarmee kinderen zelf kunnen bepalen of een boek geschikt is qua niveau: kies een boek, lees de eerste bladzijde en steek bij elk woord dat niet begrijp een vinger op. Als je aan het eind van de bladzijde vijf opgestoken vingers hebt, is het boek waarschijnlijk te moeilijk voor je.

PAUZE
(15 minuten)

GESPREK
(15 minuten)

Lectuur of literatuur?
Doel: inzicht geven in het verschil tussen lectuur en literatuur. Vertel even kort iets over Bas Maliepaard (recensent van jeugdboeken bij Trouw) zie ook – https://www.basmaliepaard.nl/home.
Luister daarna naar een stukje uit het interview met Bas Maliepaard http://www.radio1.nl/item/322614-Waarom-kinderen-alleen-maar-%E2%80%98slechte%E2%80%99-boeken-lezen.html
(vanaf 2.00 tot circa 5.10 min.).

Hij noemt een paar kenmerken van populaire boeken. Schrijf ze op de flip-over: humor, dicht op de huid van kinderen geschreven met thema's als geheime liefde, populair zijn, juiste kleding, coole mobieltjes, geen diepgang en er wordt niets aan de verbeelding overgelaten. Vraag of ouders een paar voorbeelden van dit soort boeken kunnen noemen uit hun eigen tijd (Kameleon e.d.).
Noem een paar kenmerken van literaire boeken en schrijf ze op (beeldspraak, diepgang, fantasie, reflectie, rijk en creatief taalgebruik, wisselend vertelperspectief, flashbacks). en vraag ouders of ze voorbeelden van 'literaire' kinderboeken kunnen noemen.

Sluit af met de conclusie dat het voor de taalontwikkeling van het kind belangrijk is dat ze niet alleen flutboeken lezen. Hier ligt een taak voor leerkrachten en ouders. Citeer Chambers: "Its our job to take children where they don't go on their own". Maak daarna de overgang naar het volgende onderdeel "De drie dimensies van het lezen".

THEORIE
(15 minuten)

Drie dimensies van het lezen
Doel: inzicht geven in verschillende niveaus van lezen en de bijbehorende kenmerken.
Aan de hand van deel 4 in de reader Drie dimensies van het lezen vertellen welke niveaus je kunt onderscheiden en wat de kenmerken zijn *(sheet)*. Laat een voorbeeld uit elke categorie zien. Lees drie fragmenten voor en laat ouders raden uit welke categorie het fragment komt (bijlage 2).

OPDRACHT
(30 minuten)

Zoek een geschikt boek
Doel: toepassen van theorie over soorten boeken, indeling in leeftijd en verschil in kwaliteit van boeken.
Vraag ouders hun eigen kind in gedachten te nemen en op een kaartje te schrijven: leeftijd, interesse of hobby, leest veel/weinig, leest graag/niet graag *(sheet)*. Vraag vervolgens om met de buurvrouw of – man van kaartje te ruilen. Daarna gaan ze aan de hand van het kaartje een boek uitkiezen dat hen leuk en geschikt lijkt voor dat kind. Vervolgens vertellen zij aan de betreffende buurvrouw of – man waarom zij denken dat het boek geschikt is voor haar/zijn kind en checken of dat klopt. Daarna worden de rollen omgedraaid.

AFSLUITING
(5 minuten)

Geef een korte samenvatting van vandaag en een korte vooruitblik op de volgende bijeenkomst *(sheet)*, licht de huiswerkopdracht (bijlage 3) kort toe *(sheet)*. Sluit af met het voorlezen van een leuk fragment of gedicht - zie tip bij voorbereiding vooraf.

Geef de huiswerkopdracht mee op papier samen met de reader.

Bijeenkomst 2 - Thema: Rol van de schoolbibliotheek bij lezen op school

ALGEMEEN

DOEL

Deelnemers krijgen inzicht in en kennis over vragen die kinderen kunnen stellen en hoe kinderen boeken kiezen. De deelnemers leren hoe ze kinderen bij de juiste informatie of het juiste boek kunnen brengen.

INHOUD

In deze bijeenkomst krijgen ouders inzicht in hoe het lezen op school geregeld is, wat de rol van de schoolbibliotheek daarbij is en hoe ouders kinderen kunnen helpen en motiveren. Verder krijgen ouders inzicht in de zoekmogelijkheden van de catalogus en in het verleiden met de collectie.

PLAATS

In de schoolbibliotheek, met voldoende ruimte om in groepjes te werken. De leescoördinator van de school is er uiteraard ook bij.

DEELNEMERS

Voor deze bijeenkomst worden de ouders/vrijwilligers van één of twee scholen uitgenodigd.
Circa 10 deelnemers.

DUUR

2,5 uur

BESCHIKBAAR

- Programmabeschrijving voor de trainer
- PowerPoint voor de trainer
- Opdrachten
- Evaluatieformulier
- Reader

ZELF ZORGEN VOOR

- Laptops/pc's om te oefenen met zoeken in de catalogus, met internetverbinding (één per tweetal). Zet de link naar de catalogus vast op het bureaublad.
- Laptop met internetverbinding, beamer en scherm
- Flip-over
- Voorbeelden van boeken die bij de herdruk een ander omslag hebben gekregen, zoals diverse boeken van Roald Dahl, bijvoorbeeld 'de Reuzen perzik' , 'Daantje, de wereldkampioen', 'Kruimeltje' van Chr. van Abcoude of 'Dik Trom' van Kieviet.

PROGRAMMA BIJEENKOMST 2

VOORBEREIDING
(Vooraf)

- Neem deze beschrijving en de PowerPoint goed door.
- Bespreek met de leescoördinator wat er aan bod komt over het leesonderwijs in de school (15 min.) – zie aandachtspunten op blz. 7.
- Lees de artikelen deel 5 t/m 8 uit de reader
- Kopieer de opdracht en het evaluatieformulier.
- Zoek een mooi voorleesfragment of gedicht uit om mee te starten. Tip: 'gedicht Informatief' van Tom Bezemer uit 'Iets met ief' (staat ook in Open Boek, p. 81).
- Lees als achtergrondliteratuur 'Vertel eens' van Aidan Chambers en bekijk de instructiefilm: http://onderwijs.debibliotheekopschool.nl/content/landelijk/onderwijsopschool/nl/video/praten-over-boeken.html

- Schrijf op een flip-over de volgende vragen:
  - Krijg je in de schoolmediatheek vaak vragen van kinderen
  - Welke vragen stellen ze
  - Wat voor antwoord geef je
  - Wanneer kom je er niet uit.

VOORBEREIDING
(Op de dag zelf)

- Zet de 'benodigdheden' klaar
- Zet de stoelen klaar
- Zorg voor koffie / thee / water / koekjes

INTRODUCTIE
(5 minuten)

Welkom

- Start met het voorlezen van een gedicht. Zie tip.
- Korte terugblik op de vorige bijeenkomst en de reader. Zijn er nog vragen?
- Uitleg over inhoud en doel programma *(sheet)*

BESPREKEN
(15 minuten)

Huiswerkopdracht - meegenomen boek

Doel: ouders laten ervaren hoe je een zinvol gesprek over gelezen boeken kunt hebben en hoe leuk dat is.

- Bespreek vraag 2 van de huiswerkopdracht. Laat iedereen praten over het gekozen boek, stel bijvoorbeeld iedereen een vraag op de manier van Aidan Chambers 'Vertel eens'.
- Behandel vraag 3 later in de bijeenkomst.

TOELICHTING
(15 minuten)

Leesonderwijs in de school – *door leescoördinator*

Doel: ouders inzicht geven in de verschillende aspecten van het leesonderwijs van de school. Bijvoorbeeld:

- Verschil tussen AVI en CLIB niveau (Zie Leesplein www.leesplein.nl/LL_plein.php?hm=3&sm=4)
- Plaats en organisatie van vrij lezen op school
- Leesbevorderende activiteiten op school
- Rol van de schoolbibliotheek en ouders hierbij

THEORIE
(15 minuten)

Hoe kiest een kind

Doel: inzicht geven op basis waarvan kinderen boeken kiezen, zodat ouders hen beter kunnen helpen. Aan de hand van deel 5 in de reader Hoe kiest een kind ingaan op de verschillende zaken waar kinderen op letten bij het uitzoeken van een boek *(sheet)*.

Laat een stukje uit het filmpje *Hoe kies ik een mooi boek* zien vanaf het begin tot 1.39.
https://www.youtube.com/watch?v=X6C6rIfzRVk
Ga daarna in op de kaft en de tekst achterop het boek. Laat ook zien dat het niet alles zegt: laat een paar boeken zien (van Roald Dahl bijvoorbeeld) met verschillende omslagen en dezelfde inhoud. Leg uit dat de titel soms misleidend is en dat de tekst achterop door de uitgever geschreven wordt = niet altijd objectief.

Hoe kan je kinderen helpen beter te kiezen?
Laat ouders reageren, schrijf reacties op een flap. Sluit af met de verwijzing naar het programma na de pauze waarin hier verder op in wordt gegaan.

BESPREKEN
(10 minuten)

Huiswerkopdracht – vijf vinger regel

Doel: inzicht geven in dat een gekozen boek dat leuk lijkt niet altijd geschikt hoeft te zijn.
Laat een paar ouders even kort vertellen over hun ervaring met het toepassen van de vijf vinger regel.

PAUZE
(15 minuten)

GESPREK
(20 minuten)

Kinderen helpen met vragen

Doel: inzicht geven in hoe je kinderen kunt helpen om hun vraag helder te krijgen.
Plenair gesprek over de vragen op de flip-over

- krijg je vaak vragen van kinderen;
- welke vragen stellen ze;
- wat voor antwoord geef je;
- wanneer kom je er niet uit.

Laat daarna de twee filmpjes zien die gaan over het verschil tussen open en gesloten vragen
https://www.youtube.com/watch?v=YKIj6NKKox8
https://www.youtube.com/watch?v=DTKXnJdsKJI

Aan de hand van **deel 6** in de reader *Kinderen helpen hun vragen te verduidelijken* ingaan op welke aandachtspunten er zijn bij het omgaan met vragen van kinderen *(sheet)*. Zoom in op het stellen van vragen. Laat ouders daar plenair even mee oefenen door deze gesloten vragen om te zetten in open vragen: Wil je een leesboek hebben? Hou je van voetballen? Is dit boek niet te moeilijk voor je? Is het voor een werkstuk? Vind je dit boek leuk? *(sheet)*

OPDRACHT
(30 minuten)

Zoeken in de catalogus

Doel: zoekmogelijkheden ontdekken. Laat even kort de demoversie van schoolWise zien http://schoolwise-demo.bicat.com/cgi-bin/bx.pl?vestnr=8703;var=dbos aan de hand van de verschillende tabbladen.
Als de school een ander systeem gebruikt, laat je dat zien en pas je de vragen aan. Het gaat er om dat ouders oefenen met verschillende zoekmogelijkheden.
Deel de opdracht uit - bijlage 3 *Zoeken in de catalogus*.
Loop de vragen ter afsluiting even kort met elkaar door.

THEORIE
(15 minuten)

Verleiden met de collectie

Doel: inzicht geven in het belang van een aantrekkelijke presentatie van de collectie.
Aan de hand van **deel 7** in de reader *Verleiden met de collectie* de drie uitgangspunten van presentatie toelichten *(sheet)* en de effecten ervan laten zien met voorbeelden *(foto's in sheets)*.
Sluit af met de vraag welke mogelijkheden ouders zien voor hun schoolbibliotheek.

TIPS
(10 minuten)

Hoe blijf ik bij?

Doel: inzicht geven in bronnen om bij te blijven.
Vraag eerst aan de ouders welke tips of ideeën zij hebben om hun kennis actueel te houden.
Aan de hand van **deel 8** *Hoe blijf ik bij?* Kort vertellen over bronnen die er zijn om steeds actuele informatie over kinderboeken te krijgen. Als er tijd is ook een paar op internet laten zien. Verwijs anders naar de reader.

AFSLUITING

Geef een korte samenvatting van vandaag.
Vraag wat ze na deze training anders zouden willen doen en leg dat vast in concrete acties. Bijvoorbeeld: een keer per week een jeugdboek lezen, een keer per maand elkaar een boek presenteren, twee keer per jaar een boekenlunch. Laat de leescoördinator dat vastleggen met wie wat wanneer doet.
Vraag alle ouders het evaluatieformulier in te vullen (bijlage 5) en geef hen na het invullen de reader mee.

Bijlage 1 – Voorbeeld uitnodiging voor cursus

Ouders en andere vrijwilligers die helpen in de schoolbibliotheek worden uitgenodigd om aan de cursus deel te nemen, schriftelijk of per mail. Van ouders en/of vrijwilligers die meedoen, wordt affiniteit met kinderen, lezen, kinderboeken en basale computervaardigheid gevraagd.

Cursus Leesplezier in de schoolbibliotheek

Hierbij nodigen de bibliotheek en basisschool ..... u uit om deel te nemen aan de cursus Leesplezier in de schoolbibliotheek. Ouders en andere vrijwilligers spelen een belangrijke rol bij het helpen van kinderen in de schoolbibliotheek. Het doel van de cursus is om u te ondersteunen bij deze rol. Er wordt aandacht besteed aan de volgende onderwerpen:

- Soorten kinderboeken en hun functie
- Indeling van kinderboeken
- Hoe weet je wat een kind graag leest;
- Hoe adviseer je kinderen bij het uitzoeken van een boek;
- Hoe kiezen kinderen een boek
- Hoe blijf je op de hoogte over jeugdliteratuur
- Hoe kan je kinderen verleiden met de collectie
- Hoe kan je op internet informatie over leuke boeken en schrijvers vinden

De cursus bestaat uit twee bijeenkomsten.

Datum, tijd en plaats bijeenkomst 1
Datum, tijd en plaats bijeenkomst 2
Wijze van aanmelden + aanmeldingsformulier o.i.d.
Of bevestiging van deelname aan cursus + contactgegevens
Kosten van de cursus indien van toepassing
Contactgegevens leesconsulent en leescoördinator

Bijlage 2 - Tekstfragmenten

Fragment 1 (Recreatief)

Anika verdwijnt naar boven, terwijl Joy Margot met de afwas helpt. 'Er lopen toch geen paarden van jullie mee, morgen?' vraagt ze aan de jockey.

'Wij hebben geen belangrijke driejarigen op de stoeterij,' antwoordt Joy.

'Waarom komt Dicky morgenvroeg Anika dan afhalen? Ik begrijp er niets meer van.'

'Margot, weet jij nu dan nog niet dat onze Dicky smoorverliefd is op Anika de Korte?' lacht Joy uitbundig.

'Ach, Anika is nog een kind,' zegt Margot geschrokken.

'Nee hoor, Margot, je heb het helemaal mis, kijk maar eens diep in haar blauwe ogen. Jij gaat dus morgen niet mee naar de baan?' informeert Joy.

Margot schudt onwillig haar hoofd. 'Ik zou in gedachten Jurre tussen de andere paarden zien en dat doet pijn, Jurre was zo'n superpaard,' ze zucht diep.

'Het is hard,' knikt Joy. 'Maar er is niets meer aan te doen.'

Dicky en Joy vertrekken van de Olde Bongerd en Anika staat achter het gordijn en ziet hen gaan.

'Welterusten, vrienden, duim voor mij,' zegt ze zacht, terwijl ze haar paardrijbroek klaar legt.'

Ze is opvallend rustig. Ze moet slapen zonder te piekeren, niet meer aan goudharige Jella denken, alleen slapen tot ze morgen door oude Henry wordt gewekt.

Met de gedachte dat die haar en Lucky begeleidt, valt Anika snel in een diepe slaap.

Fragment 2 (Griffel)

De deuren van het café zwaaiden open. Het deurgat was te klein voor zoveel kabaal dat in één keer naar buiten wilde. Het dansorgel deed alleen oemp oemp, de muziek werd overstemd door geschreeuw en gegier.

Iemand wou vuurwerk zien.

Het verbaasde me niet. Zo moest het elk jaar. Voor twaalven moest iemand dronken zijn en vuurwerk eisen, en het hele café moest protesteren, iedereen, ook de man of de vrouw die hem straks de lucifers ging toestoppen.

Ik keek in de richting van het café, en maakte één oor dicht om beter te kunnen nadenken, maar het lawaai blies alleen maar harder in mijn andere oor. De stemmen klommen hoog op, namen alle weitjes in, vingen Betjeman en mij tussen dikke muren van rumoer. Er was niet doorheen te komen.

Ik zag dat Betjeman in de verte staarde, en plotseling opschrok van een geluid dat er niet was. Hij keek naar me. Ik keek weg. Langzaam kwam hij in beweging. Hij liep achter mijn rug langs. Vlak bij mijn schouder bleef hij staan. Het kamertje waarin wij waren, werd kleiner.

De haartjes in mijn nek kwamen overeind. Mijn hele lichaam verstarde. Ik stelde me voor dat Betjemans plastic hand omhoogging. Ik probeerde niet overduidelijk in elkaar te krimpen. Mijn benen werden slap als broekspijpen, de spieren in mijn armen stonden strak als veren. Betjemans hand zweefde door de lucht achter me, aarzelend, heel erg aarzelend.

Fragment 3 (Kinderjury)

Het is alweer maandag. Precies een week geleden werd de geldkist gestolen. Maar niemand heeft het nog gemerkt.

'Nog vier weken, meester,' zegt Daniël, 'en dan gaan we op schoolreis.'

'Ja jongens.' De meester wrijft in zijn handen. 'Ik ben al druk bezig met mijn spookverhaal.'

'Spannend!' De kinderen weten hoe goed hun meester kan vertellen.

Thijs steekt zijn vinger op. 'Doen we dan alle lichten uit?'

'Jaa...!' De kinderen beginnen te joelen.

'U moet het heel griezelig maken, mees,' zegt Hasna.

‘Reken maar,’ lacht Erik. ‘Gisteravond heb ik een stukje verzonnen. Het was zo eng dat ik zelf niet meer naar bed durfde. Ik heb de hele nacht het licht aan gelaten.’

Iedereen schiet in de lach.

‘Jij kent toch ook een heel griezelig verhaal, Tim?’ vraag meester Erik.

‘Het is nacht...’ begint Tim met ijzingwekkende stem. ‘Het kerkhof is donker en verlaten... Om de pikdonkere graven huilt angstaanjagend de wind. De torenklok van het verlaten kerkje begint te slaan. Bij de twaalfde slag klinkt er een eng gekraak. Kgggg... Kgggggg... De deksels van de doodkisten gaan langzaam omhoog...’

‘Verder...!’ griezelt de klas. Maar meester Erik kapt het af. ‘Bewaar de rest van je verhaal maar tot het schoolreisje, Tim, dat is veel leuker. Oh ja, over het schoolreisje gesproken. Ik moet deze week het geld binnen hebben.’

De geldkist...flitst het door Jeroen heen. Hij volgt met ingehouden adem elke handeling van zijn meester. Nietsvermoedend trekt de meester de la open. Terwijl Jeroen met een rood hoofd achter de tafel zit, kijkt Erik met een bleek gezicht de klas in. Jeroen slaat gauw zijn ogen neer.

‘Jongens.’ De meester schraapt een paar keer zijn keel voor hij verdergaat. ‘Heeft iemand soms een grap uitgehaald?’

‘Wat voor grap?’ vraagt Siep.

‘Het geldkistje is weg,’ zegt Erik.

‘Het geldkistje? Met het geld van ons schoolreisje erin?’

Bijlage 3 - Huiswerkopdracht ter voorbereiding op bijeenkomst 2

1. Lees deel 1 t/m 3 uit de reader.

2. Neem een mooi kinderboek mee (bijvoorbeeld een lievelingsboek van vroeger of van nu of van je kind. Waarom vind jij (of je kind) dit zo'n mooi boek?

3. Pas de vijf vingertest toe uit met kinderen in de schoolbibliotheek of met je eigen kind. Hoe ging dat?

Bijlage 4 – Opdracht: zoeken in de catalogus

Opdracht – Zoeken in de catalogus

1. Zoek een boek over vissen voor een leerling uit groep 5. Kijk of je ook een film over het verzorgen van vissen kunt vinden.
2. Welk boek uit de AJ kast wordt het meest geleend?
3. Zoek een verhalend boek over ridders en een informatief boek.
4. Hoe ziet de Top 3 van groep 6A er uit?

Bijlage 5 - Evaluatieformulier cursus 'Ouders en vrijwilligers in de schoolbibliotheek'

Graag waar mogelijk de antwoorden motiveren.

1. Mijn algemene indruk van het programma is:
   Zeer goed / goed / voldoende / matig / onvoldoende / slecht

2. De theorie was:
   goed / moeilijk / te veel / te weinig / precies goed

3. De opdrachten waren:

4. Sterk vond ik:

5. De begeleiding van de trainer was:
   goed / moeilijk / te veel / te weinig / precies goed

6. Het programma kan op de volgende punten beter:

7. Ontbraken er onderwerpen in het programma:

8. Was de cursusruimte naar tevredenheid:

9. Is deze cursus een aanrader voor ouders en vrijwilligers, die helpen in de schoolbibliotheek?

Bedankt voor het invullen!